

Sektorová daň bank jako další zdroj příjmu státního rozpočtu (Vladimír Kolman)

Popis

Sektorová daň bank jako další zdroj příjmu státního rozpočtu

Státní rozpočet je vždy a vždy dělá jistě m bitvy mezi těmi, kteří dožadují se co nejvíce těchto příjmů, a těmi, kteří se z pro své rezorty a ministrem/ministryn financí bojují s požadavkem na rovnováhu, nebo alespoň co nejmenší schodkový státní rozpočet. Ať hrn požadavků rezortů zkonit vždy příjmy esahuje disponibilní zdroje. Nejinak je tomu i u nás. V současné době například zvykne emoce neplnit nábrojůch v dajách ve vztahu k HDP, což má i nepříjemné mezinárodní důsledky.

Pokud se podíváme na strukturu daňových příjmů, které jsou hlavním zdrojem v dajách státního rozpočtu (s výjimkou sociálních v dajách, které jsou financovány příjmy edevěním příjmy vky na sociální zabezpečení), pak je zřejmé, že hlavním plátcem daně je v ČR obyvatelstvo. V roce 2025 byla struktura daňových příjmů placených obyvatelstvem následující.

80 % podíl obyvatelstva na celkové platbě DPH: 331 mld CZK

zbylých 20 % plateb DPH příjmy ipadají na vládu, neziskový sektor apod.

Spotřeba a jiné daně	16,7 mld CZK
Daň z hazardu	18 mld CZK
Daň z příjmu fyzických osob	189 mld CZK
Celkem daně placené obyvatelstvem	705 mld CZK

Na celkových daňových příjmech České republiky v roce 2025 ve výši 1.075 miliard korun se tedy obyvatelstvo podílí zhruba dvakrát více než státní rozpočet. Firemní sektor se daní z příjmu právnických osob ve výši 221 miliard korun na celkových daňových příjmech státu podílí pouhou jednou pátinou. Zbývajících 149 mld. CZK do celkových daňových příjmů představuje 20 % DPH placených vládou a dále ostatní daňové příjmy, u kterých nelze určit, jestli je platí obyvatelstvo nebo právnické osoby.

Zdroj: Ministerstvo financí, Zpráva o pokladnám plnění státního rozpočtu za I. čtvrtletí 2026.

Z výše uvedeného porovnání je zřejmé, že ve většině nákladů na chod státu má obyvatelstvo, zatímco společnost firem sice nelze nazvat marginální, ale rozhodně ne jako přehnaně významnou. Je evidentní nedostatek většího vlivu daní daňové zátěží obyvatelstva je tedy jako proveditelné z politického hlediska.

Zbývá tedy hledat dodatečné zdroje v podnikové sféře. Je pravdou, že jakékoliv úvahy o zvýšení daní ze zisku právnických osob nad současných 21 % přirozeně narazí na rozhodný odpor jak podnikové sféry, tak i pravicových politiků.

Z pohledu možného dalšího daňového vlivu/zatížení vidíme v České republice několik skupin firem, které dosahují nadprůměrných zisků. Zdrojem těchto zisků je české obyvatelstvo. Proto se přirozeně nabývá možnost jejich nadprůměrné zisky odvést formou sektorových daní do státního rozpočtu.

Asi nejvýznamnějšími odvětvími jsou z tohoto pohledu banky. Co se týká ziskovosti má průměrný zisk po zdanění na 100 korun kapitálu (obecně používaná zkratka ROE), pak z našeho uvedeného tabulky vyplývá, že banky působící v ČR dosahují ve srovnání s podnikovým sektorem nadprůměrných zisků. Jinak řečeno, peníze které akcionáři vloží do firem a už ve formě koupě akcií nebo ponechání nerozděleného zisku ve firmě, se jim v bankách zhodnocují lépe, než v produktivním sektoru.

zisk (%)	2017	2019	2021	2022	2023	2024
----------	------	------	------	------	------	------

Nefinanční náklady podniků	10,7	10,7	10,2	12,7	12,2	12,1
Banky	17,2	18,4	11,5	18,2	14,7	15,5

Zdroje: Statistiky MPO, ANB a vlastní výpočty

To, co se bankám v těchto nadměrně dobách daří dokázat i skutečnost, že i nejvíce tísňové banky zde působí, které jsou vlastně nyní významnými zahraničními bankami, dosahují lepšího zhodnocení vloženého kapitálu, než jejich mateřské banky v zahraničí. To vyplývá z důležitosti uvedeného pohledu.

Banka / ROE v %	2024	2025
Sociálně Gábor Bank Paris	6,9	10,2
Komerční banka Praha	13,7	14,2
Erste Bank Wien	10,4	10,7
Česká spořitelna Praha	17,5	16,2
KBC Bank Brusel	14,4	13,5
ČSOB Praha	16,7	16,2

Zdroj: výroční zprávy uvedených bank, vlastní výpočet

Zahraničními centry pak v banky v ČR odváděly na dividendách jenom v posledních letech následující částky.

Rok	Vyplacení dividendy	Poznámka
2023	~56 mld. Kč	po covidové pauze
2024	~63 mld. Kč	rekordní zisky bank
2025	~60 mld. Kč	stabilně vysoká ziskovost

V souvislosti s vyplácenými dividendami bych se rád pozastavil i nad etickou stránkou věci. Zahraniční majitelé bank v ČR na počátku tisíciletí koupili zdejší banky od českého státu za náhradu uvedených částky:

Banka	Kupující	Rok Zaplacení	Číslo účtu
Česká spořitelna	Erste Bank	2000	19 mld. Kč
Komerční banka	Societální garanční	2001	40 mld. Kč
ČSOB	KBC	1999	31 mld. Kč

Celkem tehdy zaplatili zahraniční akcionáři i 90 mld. korun. Pokud se podíváme na tabulku dividend, pak tyto náklady se jim vracejí na dividendách každých jeden a půl roku jiště po 25 let. Navíc do účtů v zásadě nedodávají žádné finanční zdroje. Svoji činností rovnou aktivitu bez problémů financují z vkladů českého obyvatelstva a zdejších firem, kterým nedávají vůbec žádné, nebo jen velmi skromné úroky. Tyto zdroje naopak používají zdejší dlužníci za úroky podstatně vyšší. To pak vysvětluje vysokou ziskovost.

Jen tak na okraj, v důsledku daňového inženýrství městské banky také odvádějí ze zisku nižší procento daní, než je 21 % sazba platná v ČR pro právnické osoby. Jako příklad uvádám skutečný zaplacenou sazbu daní ze zisku za rok 2025, kdy banky zaplatily z celkového zisku 118 mld. korun 23 mld. Kč, z čehož představuje 19,5 % namísto uřízených 21 %. Nelze samozřejmě v souvislosti s tím tvrdit, že se jedná o daňový únik. Nároky na takovéto banky přirozeně nebudou riskovat. Mají jenom dobrého daňového poradce.

To, že banky mohou být nezanedbatelným zdrojem dodatečného daňového vnosu postavení ehl za minulou vládu i ministr financí pan Staňura. Ten chtěl na banky, ale i jiným nadprůměrným ziskům firmy (zejména v EZ) uvalit daň z nadměrných zisků – tzv. Windfall Tax. Jeho záměrem bylo získat od bank touto daní v roce

2023 38 mld. korun

2024 35 mld. korun

2025 30 mld. korun.

Vzhledem ke konstrukci této daně (netroufám si soudit, jestli to byla nekompetentnost tvůrců nebo záměr), skončila celá akce fiaskem. Nadměrný zisk jako základ daně se má stát jako zisk

esahující 120 % průměrného zisku jednotlivých bank z let 2018 až 2021. Banky systémem hravě obešly a místo včle uvedených desítek miliard zaplatily necelých směrů. Ažních 400 milionů korun.

Velké zdroje pro zdanění se tak skrývají v úrocích, které česká národní banka vyplácí městním bankám. Tyto úroky NB vyplácí z depozit, které si u nás zdejší banky ukládají a které jim úročí tzv. REPO sazbou, která je nyní na roční bázi 3,75 %. Byly ale i doby, kdy tato sazba činila i 7 % p. a.

Tato depozita vznikla tzv. devizovými intervencemi na oslabení české koruny z 25,50 Kč za Euro na 27,50, která byla realizována od 7. listopadu 2013. V tomto článku nechci posuzovat úroveň elnost těchto intervencí. Vzhledem k tomu, že v průměru hu nás kolika měř sčítá NB nakoupila od bank zhruba 130 miliard euro, zaplatila za ně cca 3.500 miliard korun, které tak byly emitovány do domácího peněžního systému. A protože banky pro nás neměly použít, neboť mají od našich vkladatelů zdrojů na úvěry dost, městní banky si je dodnes ukládají zpět u NB.

Ta jim za nás platí úroky na úrovni tzv. REPO sazby. Dokud byla tahle sazba 0,05 % roční, o nic nešlo. Ale jakmile NB zvýšila REPO až na 7 % p. a., začaly se průměrné banky rychle zvedat. V následujících letech šla REPO sazba dolů, ale i tak NB vyplácí bankám úroky v obdobném áždu, jak ukazuje následující přehled:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Úroky RE	37	61	33	34	167	196	152	104

(mld. Kč)

Zdroj: Zprávy o hospodaření české národní banky

Celkem tedy NB zaplatila za uvedení 8 let bankám v ČR 784 miliard korun. Pokud tuto úročí dáme do nás jakých souvislostí, pak celkový roční nás přibližně státního rozpočtu české republiky na rok 2026 je 2.118 miliard korun. Za předpokladu udržení REPO úrokové sazby kolem stávající úrovně, lze očekávat, že NB bude zdejší bankám vyplácet i nadále úroky v áždu kolem 100 miliard korun roční.

Jak tedy udělat zázrak, aniž bychom tenhle otravoval chmurnými propočetmi? Nabízí se mi tedy slavný včera Dr. Ápidly zdrojů jsou. A ony opravdu jsou, jen si pro nás sáhnout. Neumím tedy odhadnout, jak zpráso včera tu sektorová dan by byl v tomto pápadu nejlepší, ale každopádně by měla vycházet z toho, co skutečnost

- Pádem tem dan by měla být až do roku eni aktiva a ne zisk, neboť ten by byl okamžitě pádem tem daňováho inenrstv
- Sazba dan by měla být až do desítek procent
- Z právního hlediska by problémy neměly vzniknout, protože Lisabonská smlouva o lenském státním EU neurčuje, jak mají být eňit daň ze zisku. A ani o eském zázkon o dani z pájmů neklade sektorová dani až do pádek.
- Banky budou pádrozen klást odpor a uplatňovat oběbenou frizi v jejich oligopolist, až tohle zdanění poškodí jejich klienty. Proti tomu lze namítnout, až pokud by banky v důsledku sektorové dan zvýšily úroky z úvěrů, poklesne v odpovídajícím rozsahu poptávka po úvěrech. Firemní klienti rovněž až za novou používají jiné formy financování, například emisi dluhopisů, směnky, apod.
- Banky budou hrozit, až pádem ně svobodě in banky v ČR na pobočky. Ani to nehrozí, protože sektorová dani stejně neuniknou. Zákon o daních z pájmů par. 17, odst. 4 o šká, až Poplatníci, kteří nemají na území eské republiky sídlo, mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na pájmy ze zdrojů na území eské republiky.

Vypracoval: Ing. Vladimír Kolman, PhD., MBA

Tagy

1. banky
2. sektorová daň

Datum vytvoření

04.09.2026